

کالبدشناسی دندان‌ها در اسب

نکارندگان:

پیمان عزیزی

دانشجوی دکترای عمومی دامپزشکی دانشگاه تهران

دکتر بابک رسولی

گروه علوم پایه دانشکده دامپزشکی دانشگاه سمنان

دکتر امید زهتاب‌ور

بخش آناتومی گروه علوم پایه دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۹.....	فصل اول: کالبدشناسی ساختارهای مرتبط با حفره دهان و دندانها
۹.....	مجموعه
۱۰.....	استخوان فک بالا
۱۳.....	استخوان ثنایایی
۱۳.....	فک پایین
۲۱.....	غدد بزاقی
۲۲.....	غده بزاقی بناگوشی
۲۲.....	غده بزاقی مندیبولار
۲۳.....	غده بزاقی زیرزبانی
۲۳.....	عضلات جوشی
۲۴.....	عضله جوشی
۲۵.....	عضله گیجگاهی
۲۶.....	عضله رجلی
۲۷.....	عضله دو بطنی
۲۷.....	عضله جناغی - سری
۳۱.....	منابع
۳۳.....	فصل دوم: تکامل و رشد دندانها
۴۵.....	منابع

فصل سوم: کالبدشناسی دندان‌ها در اسب	۴۷
فرمول دندانی	۴۸
نام‌گذاری سطوح دندان‌ها	۴۹
سیستم‌های نام‌گذاری دندان‌ها	۵۱
ساختار بافتی دندان	۵۵
مینا	۵۵
عاج	۶۰
پالپ	۶۵
سیمان	۶۹
دندان‌های شیری	۷۴
دندان‌های ثنایی دائمی	۷۵
دندان نیش	۸۳
دندان‌های گونه‌ای پیش‌آبایی	۸۵
فصل چهارم: رویش دندانی	۱۰۷
حرکات دندانی پیش‌رویشی	۱۰۷
حرکات دندانی رویشی، فاز اول: فراهم شدن مسیر برای رشد دندان‌های دائمی	۱۰۹
ایجاد مسیر برای رشد دندان‌های شیری	۱۱۲
جابجایی دندان بالغ	۱۱۳
حرکات دندانی پس‌رویشی	۱۱۵
افتادن دندان‌ها	۱۱۷
فصل پنجم: تعیین سن در اسب	۱۱۹
خروج دندان‌های ثنایی شیری از لثه	۱۲۰
خروج دندان‌های ثنایی دائمی از لثه	۱۲۰
پیدایش ستاره دندانی	۱۲۳
محو شدن حفره فنجانی	۱۲۴
محو شدن نشان دندانی	۱۲۵
تغییرات در شکل سطح اکلوزال دندان ثنایی	۱۲۶

- زاویه دندان‌های ثنایایی فک بالا و پایین ۱۲۷
- تغییر طول و عرض در دندان‌های ۱۰۳ و ۲۰۳ ۱۲۷
- قلاب در دندان‌های ۱۰۳ و ۲۰۳ ۱۲۷
- شیار گالواین ۱۲۸
- مورفولوژی ستاره‌دندانی ۱۲۹
- تعیین سن در نژادهای مختلف ۱۳۴
- رویش دندان‌های ثنایایی شیری ۱۳۵
- رویش دندان‌های دائمی ۱۳۵
- ظهور ستاره‌دندانی ۱۳۶
- محو شدن حفره فنی ۱۳۶
- تغییرات در شکل دندان ۱۳۶
- محو شدن نشان دندانی ۱۳۷
- تغییرات در شکل سطح اکلوژال دندان‌های ثنایایی ۱۳۷
- زاویه دندان‌های ثنایایی فک بالا و پایین ۱۳۷
- قلاب در دندان‌های ۱۰۳ و ۲۰۳ ۱۳۸
- شیار گالواین ۱۳۸
- منابع ۱۴۹

مقدمه

تعیین سن در حیوانات دارای اهمیت ویژه‌ای است. علاوه بر اینکه بهداشت و تغذیه تابع سن می‌باشد، از لحاظ دامپزشکی نیز بعضی از بیماری‌های مشخص در سنین معینی ظاهر می‌شوند. از این رو، دانستن سن دام‌های اهلی برای دامپزشکان چه از نظر پیش‌بینی و پیش‌گیری امراض و چه از لحاظ درمان از گذشته دارای اهمیت مضاعفی بوده است. همچنین برای خریداران دام از نظر بهره‌برداری و به‌کارگیری آنان در شرایط گوناگون، دانستن سن دام یکی از نکات اساسی محسوب می‌شود و در قیمت دام نیز به‌دلیل اثر محسوسی می‌باشد. پُر واضح است که دام نسبتاً مسن و پیر اگرچه از لحاظ ظاهر مناسب به نظر می‌رسد، از نظر کارایی و توانایی ارزش زیادی ندارد. از سوی دیگر، ارزش دام‌های خیلی جرات به چنانچه سال نگهداری و تغذیه لازم دارند تا بتوانند سودمند واقع شوند خیلی کمتر از آنهایی است که از زمان متداوم مورد استفاده قرار می‌گیرند. به دلیل موارد ذکر شده، شناسایی سن اهمیت مخصوصی دارد و متخصصین امر باید به طور دقیق، با اشتباهاتی هر چه کمتر بتوانند آن را معین کنند. تاریخچه این علم را از زمان‌های خیلی قدیم می‌دانند. به طوری که تاریخ پدید آمدن آن در مورد اسب را از همان زمان اهال کردن این دام می‌پندارند. از زمانی که انسان به این دام علاقه مخصوصی پیدا کرد و این حیوان را به‌دستگزار حقیقی خود دانست و برای مسافرت و حمل و نقل بار و بنه، تفریح و شکار، جنگ و جدال و تجارت حضور و نگهداری مناسب از آن را ضروری تشخیص داد. بدین سبب بود که این حیوان را به‌دلیل اهمیت و شناخت و اطلاعات بیشتری پیرامون بیماری، نقاهت و درمان از آن به دست آورد. در نتیجه این مطالعات و مجاورت دائم خواص نژادی و فردی و همچنین زشتی و زیبایی و عیوب و نواقص آن را خیلی زودتر و بهتر از دام‌های دیگر درک کرد. اسب‌داران و علاقه‌مندان به اسب از خیلی قدیم متوجه شدند که به مرور زمان دندان‌های اسب تغییر شکل می‌دهند و علامت‌های گوناگونی در روی آن ظاهر می‌شود. از روی آن علایم متخصصان امر سن تقریبی آن را معین می‌کردند. با این حال، روش‌های آنها به دلیل در نظر نگرفتن اطلاعات تکاملی، آناتومیکی و مورفولوژیکی دهان و دندان تجربی به‌شمار می‌رفت و جنبه علمی نداشت.

کتاب حاضر که در پنج فصل تهیه شده، به بررسی دقیق و علمی این فن، با استفاده از مقالات و منابع به‌روز می‌پردازد. در ابتدا آناتومی حفره دهانی و ساختارهای مرتبط به آن بررسی شده و در ادامه چگونگی تکامل، آناتومی و مورفولوژی، و همچنین نحوه رشد دندان‌ها به طور کامل شرح داده

شده است. در فصل انتهایی کتاب، آخرین و کامل‌ترین نکات در تعیین سن از طریق دندان‌ها در اسب مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. به علاوه، وجود تصاویر گویا که بیشترشان به وسیله نویسندگان تهیه گردیده، به ادراک مطلوب‌تر مفاهیم کمک شایانی می‌نماید.

این کتاب علاوه بر اینکه می‌تواند برای تمامی رده‌های علم دامپزشکی، اعم از تکنیسین‌ها و دامپزشکان عمومی و متخصص سودمند باشد، برای دیگر افراد مرتبط با صنعت اسب مانند صاحبان اسب، تمرین‌دهندگان و مربیان سواری نیز مفید می‌باشد.

www.ketab.ir